

Državni izpitni center

M 2 2 2 1 0 3 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

==== Izpitna pola 1 ====

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 24. avgust 2022

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

1. Razpravljalni esej

A) Vsebina (do 30 točk)

Specifikacijska tabela za ocenjevanje vsebine

Ime testa	Šolski esej, razpravljalni	
Čas	SM 2022	
Tema	V svetu blišča in bede	
Naslov	Življenjsko potovanje naslovnih književnih oseb v romanih <i>Čudežni Feliks</i> in <i>Veliki Gatsby</i>	
Navodila	Označite naslovni književni osebi in pojasnite, kako ju opredeljujeta pridevnika <i>čudežni</i> in <i>veliki</i> . Primerjajte področja njenega razvoja v romanih. Ali ste taka konca njunih zgodb glede na njun razvoj ali druge dogodke v romanu pričakovali? Svoj odgovor utemeljite. Pojasnite, kaj vam romana sporočata s svojima zaključkoma. Zaključek katerega romana je za vas prepričljivejši in zakaj?	
A oznaka naslovnih književnih oseb	Kandidat označi naslovni književni osebi (značaj, osebne lastnosti, vrednote, samopodobo, moralne lastnosti, psihološki profil). <u>Struktura:</u> nizanje trditev, naštevalno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> opisovanje.	4 točke
	pojasnilo, kako naslovni književni osebi opredeljujeta pridevnika <i>čudežni</i> in <i>veliki</i> I. in II. taksonomska stopnja	Kandidat pojasni pridevnika <i>čudežni</i> in <i>veliki</i> , tako da ju poveže z oznako Feliksa in Gatsbyja. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljevanje trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje, utemeljevanje.
B primerjava področij razvoja naslovnih književnih oseb	Kandidat primerja področja razvoja naslovnih književnih oseb. Pričakovana področja so npr. življenjski cilji, razumevanje lastne identitete, odnos do žensk in premoženja. <u>Struktura:</u> uvodna trditev/teza – 2 do 3 člani primerjave (podobnosti/razlike) – sinteza/sklep. <u>Način razvijanja teme:</u> utemeljevanje, razlaganje.	8 točk
	opredelitev o pričakovanosti koncev njunih zgodb glede na njun razvoj ali druge dogodke v romanu in utemeljitev <i>II. in III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat se o pričakovanosti koncev zgodb naslovnih književnih oseb opredeli. Svojo opredelitev utemeljuje s sklicevanjem na potek dogajanja oziroma ključne dogodke v zgodbi in/ali osebostni razvoj naslovnih književnih oseb. <u>Struktura:</u> trditev z izraženim lastnim doživljanjem – utemeljevanje trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> utemeljevanje.

C pojasnilo sporočilnosti zaključkov romanov	Kandidat pojasni svoje razumevanje sporočilnosti zaključkov obeh romanov. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljevanje trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> utemeljevanje, razlaganje.	6 točk
presoja prepričljivosti zaključkov romanov in utemeljitev <i>II. in III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat medbesedilno primerja in vrednoti (spoznavno, etično in literarno) prepričljivost obeh zaključkov. Pri utemeljevanju svoje presoje se lahko osredotoča tudi na sporočilnost zaključkov v odnosu do sporočilnosti romana kot celote. <u>Struktura:</u> trditev z osebnim mnenjem – utemeljevanje trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> utemeljevanje.	4 točke

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

A Označiti naslovni književni osebi in pojasniti, kako ju opredeljujeta pridevnika <i>čudežni</i> in <i>veliki</i> (4 + 4), npr.:	
A1 celovita oznaka naslovnih književnih oseb, ki lahko vključuje osebnostne lastnosti, značaj, vrednote, samopodobo, moralne lastnosti, psihološki profil; Feliks: • vedoželjen, inteligenten, ima dober spomin, radoveden, kar se kaže v tem, da veliko bere, je poliglot, razgledan in ponosen na svoje znanje, zanimajo ga neobičajne stvari, npr. ihtiologija; • gostobeseden, zbuja vtis mladega učenjaka in čudežnosti, neroden pri salonski komunikaciji, provokativen, nastopaški in včasih nesramen (predvsem v odnosu do Skobenskega); • se erotično prebuja, mladostno zbežan zaradi prebujajoče se spolnosti in privlačnosti žensk, saj je zaljubljen v sestrično Erno, hkrati pa ga privlačita tudi njena mlajša sestra Heda in celo njuna mama; Gatsby: • ambiciozen, podjeten, povzpetniški, ima se za izjemnega, predan svoji ideji, da bo uspel, pri čemer se ukvarja tudi z nelegalnimi posli, saj je s pomočjo Wolfshiema v času prohibicije s preprodajo alkohola zgolj v treh letih obogatel; • nespreten z besedami, ekstravaganten v oblačenju, rad se postavlja s svojim bogastvom, o sebi preračunljivo širi polresnice in laži, s katerimi zabrisuje svoje nizko poreklo, saj se izdaja za potomca bogate družine, katere člani naj bi že pomrli; • slepo zaljubljen in naiven, sanjaški, romantično predan, saj na koncu prevzame odgovornost za prometno nesrečo, ki jo je zakrivila Daisy;	– do 4 točke: oznaka obeh oseb s po tremi lastnostmi s ponazoritvijo; – do 2 točki: nizanje po dveh lastnosti s skromno ponazoritvijo ali oznaka obeh oseb z več lastnostmi brez ponazoritve;
A2 pojasnilo pridevnikov <i>čudežni</i> in <i>veliki</i> v povezavi z naslovnima književnima osebama: <i>čudežni</i> (Feliks): • s svojim izjemnim spominom, znanjem več jezikov, široko razgledanostjo, z zanimanjem za manj običajne stvari (ihtologija) ... zbuja pri okolici vtis čudežnega otroka; • čudežnost se lahko kaže tudi v tem, da se Feliks odreče varnemu okolju in odide z očetom v neznano, kljub prihajajoči grožnji Judom ne ohrani priimka Kalmus;	– do 4 točke: pojasnilo vključuje lastnosti naslovnih književnih oseb ali odziv okolice nanju v povezavi s pridevnikoma <i>čudežni</i> in <i>veliki</i>; – do 2 točki: površno razumevanje pojmov ali površno pojasnilo;

• pridevnik lahko razumemo tudi ironično, saj ni za nič posebej nadarjen, znanje je zgolj naučeno, v odnosu do deklet se obnaša nezrelo; <i>veliki</i> (Gatsby): • veličina Gatsbyja se kaže v njegovi predanosti Daisy in žrtvovanju zanj, saj prevzame odgovornost za njeno dejanje; • Gatsby je velik zaradi svojega bogastva, vtisa na druge in slave; • pridevnik je lahko razumljen tudi ironično, saj njegovi veličini manjkajo prave duhovne vrednote; kandidat lahko nalogo rešuje povezano (A1 in A2), tako da oznako vsake književne osebe poveže s pridevnikom.	
B Primerjati področja njenega razvoja v romanih ter se opredeliti o pričakovanosti takih koncev njihovih zgodb glede na njun razvoj ali druge dogodke v romanu in svoj odgovor utemeljiti (8 + 4), npr.:	
B1 primerjava področij razvoja naslovnih književnih oseb, pri čemer kandidat predvidoma vključi: • življenjske cilje: Feliks o svoji prihodnosti razmišlja v povezavi s študijem, pod vplivom očeta glasbenika razmišlja tudi o glasbenem ustvarjanju in o življenju v svetu zunaj Š.; Gatsby je obogatel, da bi osvojil Daisy; • odraščanje oziroma zorenje in samopodoba: Gatsby kljub rojstvu v revščini razvije občutek izvoljenosti, je ambiciozen in ima idealizirano predstavo o sebi; Feliks je v puberteti, je negotov, predvsem glede svoje telesne podobe, zaveda se svojih intelektualnih sposobnosti; Feliksov pogled nase se razvija, v tem se razlikuje od Gatsbyja; • odnos do žensk: Feliks se zaljubi v sestrično Erno in jo idealizira, ima ambivalenten odnos poželenja in gnusa ob Hedi, čuti privlačnost do tete Štefanije, počuti se ujet; Gatsbyju po srečanju z bogato lepotic Daisy prizadevanje za (ponovno) osvojitve njenega srca z bogastvom pomeni življenjski cilj, za Daisy bi naredil vse, celo prevzame odgovornost za nesrečo; • odnos do premoženja: Gatsby želi obogateti za vsako ceno in mu to tudi uspe, ampak do premoženja ne čuti spoštovanja, je razsipen; Feliks o denarju razmišlja kot o sredstvu za nadaljnja študijska leta; • pripravljenost na soočenje z resnico: Gatsby ne more sprejeti, da so njegove sanje o življenju z Daisy le iluzija; pismo, ki v Feliksovo življenje pripelje očeta, fantu odpre veliko vprašanj, a si pred njimi ne zatiska oči; ko očeta spozna, kljub negotovim zgodovinskim razmeram sprejme svojo judovsko identiteto; • (ne)moralnost: Feliks si dovoli manjše prestopke, kot sta pitje alkohola in brskanje po osebnih predmetih Skobenskega; Gatsby v javnosti širi polresnice in laži o svojem poreklu, ukvarja se z nelegalnimi posli; Feliksova morala se razvija v pozitivno smer (sprejme novo identiteto ne glede na sprejemljivost v okolju), Gatsbyjeva (ne)moralnost se sicer ne razvija, lahko pa kandidat v njegovem žrtvovanju za Daisy prepozna moralno odločitev (žrtvovanje kot kavališko dejanje ljubezni ali pa ščitenje razvajene Daisy pred odgovornostjo za lastna dejanja); B2 opredelitev o pričakovanosti koncev njihovih zgodb vključuje kandidatovo osebno opredelitev in utemeljevanje pričakovanja iz poteka dogajanja (npr. vloga naključij pri prometni nesreči) ali/in razvoja naslovne književne osebe (notranji razvoj): • takih koncev, da Gatsby umre in Feliks odide, res nisem pričakoval, saj ...; • tak konec njihovih zgodb, torej Feliksov odhod in Gatsbyjevo smrt,	– do 8 točk: primerjava, ki vsebuje najmanj dva poglobljeno razložena člena ali več manj poglobljeno razloženih členov primerjave; – do 6 točk: primerjava, ki vsebuje najmanj dva manj poglobljeno razložena člena primerjave; – do 4 točke: primerjava z le enim poglobljeno razloženim členom primerjave ali vsebinsko kompleksna predstavitev brez strukture primerjave; – do 2 točki: le skromna predstavitev; – do 4 točke: osebno izraženo mnenje o pričakovanosti obeh koncev in utemeljitev pričakovanosti koncev; – do 2 točki: opredelitev in utemeljitev le pri enem romanu ali

sem pričakoval, saj ...; • Gatsbyjeva smrt me je presenetila, saj ..., v nasprotju s tem pa je bil zame Feliksov odhod pričakovan, saj ...; • Feliksov odhod je bil zame nepričakovan, saj ..., medtem ko me Gatsbyjeva smrt ni presenetila; pričakoval sem namreč, da ...	osebno izraženo mnenje o pričakovanosti koncev obeh romanov brez prepričljive utemeljitve;
C Pojasniti, kaj romana kandidatu sporočata s svojima zaključkoma, ter se opredeliti, kateri zaključek romanov je zanj prepričljivejši, in svoje mnenje utemeljiti (6 + 4), npr.:	
C1 pojasnilo kandidatovega osebnega razumevanja sporočil zaključkov romanov: • Veliki Gatsby: konec ameriškega sna, ki ga poseblja Gatsby, nasprotje med videzom in resničnostjo, med zunanjim bliščem in notranjo revščino, izničenje romantične iluzije v materialističnem svetu, Gatsbyjeva podobnost z romantičnimi junaki (medbesedilno vrednotenje), problematičnost materializma, zaprt konec; • Čudežni Feliks: večno iskateljstvo, brezdomstvo, večno popotništvo, ahasverstvo, sledenje svoji poti in zvestoba svoji identiteti, odprt konec; C2 osebna opredelitev, kateri zaključek je prepričljivejši, in utemeljitev; presoja prepričljivosti temelji na • spoznavnem (sklicevanje na izkušnje in lastno razumevanje sveta), • etičnem (družbene in osebne vrednote, ki jih romana potrjujeta ali prevprašujeta) in • literarnem vrednotenju (skladnost ali neskladnost zaključka s sporočilom romana kot celote, estetska dovršenost in usklajenost vsebinskih in oblikovnih prvin romana); kandidat lahko nalogo (C1 in C2) rešuje povezano, tako da se o prepričljivosti koncev opredeljuje ob predstavitvi sporočil, vendar se mora opredeliti o tem, kateri konec romana je v primerjavi z drugim zanj prepričljivejši.	– do 6 točk: prepričljiva predstavitev lastnega razumevanja sporočil zaključkov romanov; ena tema ali ideja za vsak roman; – do 4 točke: poglobljena predstavitev sporočil obeh zaključkov del brez osebne opredelitve ali poglobljena lastna predstavitev sporočil del, le deloma osredotočena na zaključka del; – do 2 točki: splošna predstavitev razumevanja sporočil del; – do 4 točke: osebna opredelitev o prepričljivejšem zaključku in utemeljitev, literarno vrednotenje je ob spoznavnem ali etičnem vsaj nakazano; – do 3 točke: prepričljiva utemeljitev s spoznavnim ali z etičnim vrednotenjem; – do 2 točki: splošna utemeljitev, le spoznavno ali etično vrednotenje.

ALI

Specifikacijska tabela za ocenjevanje vsebine

Ime testa	Šolski esej, razpravljalni	
Čas	SM 2022	
Tema	V svetu blišča in bede	
Naslov	Feliksovo življenjsko potovanje	
Navodila	Pojasnite, kako je Feliksov prihod spremenil odnose v graščini in kako je Feliks v novem okolju odkrival svojo identiteto. Predstavite književno osebo, ki je po vašem mnenju najbolj izoblikovala Feliksov pogled na lastno identiteto, in razložite njen vpliv. Presodite, ali je izbrana književna oseba vplivala na Feliksovo končno odločitev za odhod. Primerjajte konec romana Čudežni Feliks s koncem poljubnega književnega dela, obravnavanega pri pouku slovenščine, in presodite, kateri konec je za vas prepričljivejši.	
A		
pojasnilo sprememb v odnosih v graščini zaradi Feliksovega prihoda	Kandidat pojasni spremembe v odnosih v graščini zaradi Feliksovega prihoda. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljevanje trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> pripovedovanje, utemeljevanje.	4 točke
pojasnilo, kako je Feliks v novem okolju odkrival svojo identiteto <i>I. in II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat pojasni, kako je Feliks v novem okolju odkrival svojo identiteto. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljevanje trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje, utemeljevanje.	4 točke
B		
predstavitel najvplivnejše književne osebe pri oblikovanju Feliksove identitete	Kandidat predstavi najvplivnejšo književno osebo pri oblikovanju Feliksove identitete, pričakovana izbira sta oče in Skobenski. <u>Struktura:</u> nizanje trditve, naštevalno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> opisovanje.	3 točke
razlaga vpliva predstavljene književne osebe na oblikovanje Feliksove identitete	Kandidat razloži vpliv predstavljene književne osebe na izoblikovanje Feliksovega pogleda na lastno identiteto. <u>Struktura:</u> trditev – dokazovanje trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje, utemeljevanje.	6 točk
presoja o vplivu te književne osebe na Feliksovo končno odločitev za odhod <i>I., II. in III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat presodi, ali je predstavljena književna oseba vplivala na Feliksovo odločitev za odhod, in svojo opredelitev utemelji. <u>Struktura:</u> trditev z osebno opredelitvijo – utemeljevanje trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> utemeljevanje.	3 točke
C		
primerjava konca romana Čudežni Feliks in konca poljubnega književnega dela, obravnavanega pri pouku slovenščine	Kandidat izbere primerljivo književno delo in oba konca primerja. <u>Struktura primerjave:</u> uvodna trditev/teza – 2 do 3 členi primerjave (podobnosti/razlike) – sinteza/sklep. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje, utemeljevanje.	6 točk
presoja prepričljivosti koncev <i>II. in III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat presodi, kateri konec je zanj prepričljivejši, in svoje mnenje utemelji. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljevanje trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> utemeljevanje.	4 točke

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

A Pojasniti, kako je Feliksov prihod spremenil odnose v graščini in kako je Feliks v novem okolju odkrival svojo identiteto (4 + 4), npr.:	
A1 pojasnilo sprememb v odnosih v graščini zaradi Feliksovega prihoda, pri čemer kandidat pojasnjuje spremembe v odnosih (položaj književnih oseb, razmerja moči in zaveznitva med njimi), ki jih povzroči Feliks kot prišlek, tujec, mlad, izobražen, nadarjen, poliglot, moški, sorodnik: • Feliks kot mladenič vnese dinamiko v Ernino in Hedino življenje, najstnici dobita vrstniško moško družbo, pride do čustvenih zapletov, nepričakovanih med sorodniki; • gospa Štefanija najprej nasprotuje prihodu neznanega sorodnika, hkrati pa ta sprememba okrepi njeno zavzetost za prihodnost družine; • Feliks kot mlad »učenjak« iz tujine poseže v položaj, ki ga je imel v družini Skobenski kot edini moški in izobraženec, saj postopno razkrije njegovo identiteto; o spremembah v zvezi z Erno in s Hedo lahko kandidat piše ločeno in podrobneje;	– do 4 točke: poglobljeno pojasnilo tehtnih sprememb v odnosih ali sprememb položaja oseb znotraj družine zaradi Feliksovega prihoda; – do 2 točki: nizanje sprememb brez pojasnila ali opisovanje sprememb;
A2 pojasnilo, kako je Feliks v novem okolju odkrival svojo identiteto, pri čemer kandidat razpravlja o Feliksovem razumevanju sebe in svojega položaja v svetu (zanimanja, sposobnosti, prihodnost; poreklo, novo okolje in odnosi, lahko tudi ljubezen v povezavi s prej naštetim): • za svoja leta in okolje je zelo razgledan in vedoželjen, razmišlja o vrednosti znanja in lastni prihodnosti, na sprehodih opazuje okolje in ljudi, spremlja širše družbeno dogajanje; študira in piše dnevnik, išče svoje pravo življenjsko zanimanje, razmišlja o veri, o glasbi, naravi in lepoti; odločitev za odhod v svet; • nezakonski otrok, zadržano sprejema očetovo prizadevanje, da spozna sina, nazadnje se sreča z očetom in sprejme judovsko identiteto kljub preganjanju Judov zaradi vzpona nacizma; • izkustvo tujstva in iskanje svojega mesta v novem okolju: prihod iz Zagreba v slovensko podeželsko graščino; • vzpostavlja odnose z dotlej neznanimi sorodnicami in s skrivnostnim ruskim emigrantom Skobenskim, ki skuša do njega vzpostaviti pokroviteljski odnos; spolno in čustveno dozorevanje v odnosih z ženskami (privlačnost, hrepenenje, pa tudi odpor in občutek ujetosti).	– do 4 točke: poglobljeno pojasnilo odkrivanja lastne identitete, ki vključuje vsaj dva elementa; – do 2 točki: nizanje ugotovitev brez pojasnila ali pojasnilo, ki vključuje le en element;
B Predstaviti književno osebo, ki je po kandidatovem mnenju najbolj vplivala na Feliksov pogled na identiteto, in razložiti njen vpliv; presoditi, ali je izbrana književna oseba vplivala na Feliksovo končno odločitev za odhod (3 + 6 + 3), npr.:	
B1 predstavitev književne osebe, ki je najbolj vplivala na Feliksov pogled na identiteto, pri čemer kandidat predvidoma izbira med očetom in Skobenskim: • oče: Theo Hirsch, slaven violinski virtuoz judovskega rodu na begu; v Neaplju je imel svojo družino, Feliksova mati ni hotela, da Feliks ve zanj, a po njeni smrti hoče oče sina spoznati; inteligenten, svetovljanski, razgledan, gostobeseden, iskren, preudaren, dokaj premožen; majhne in drobne postave, ima »podlasičje oči«, drobno nakodrane štrleče lase; • Skobenski: Leonid Jurjevič, visok, eleganten, zrelejši moški, Rus s slovesom plemiškega emigranta; svetovljanski, poliglot, uglajen salonski lev, gostobeseden, »graščinski koruznik«, Štefanijin ljubimec in kasnejši življenjski partner; otrok pravoslavnega duhovnika, vojaška kariera mu je propadla zaradi kraje, ki jo je	– do 3 točke: kompleksna predstavitev najvplivnejše književne osebe (videz, poreklo, starost, življenjski slog; osebnostne lastnosti); – do 2 točki: predstavitev književne osebe samo z opisom oz. oznako;

zagrešil zaradi hazarderskih dolgov, maščevanje z ubojem; kasneje se preživlja kot igralec; v graščino je vpeljal razsipen življenjski slog, po Kalmusovi smrti neuspešno skušal upravljati premoženje; vse bolj morda tudi zaradi občutkov krivde tone v blaznost; B2 razlaga vpliva te književne osebe na Feliksov pogled na identiteto: • Theo Hirsch: vztrajanje pri želji, da se sreča s sinom, oče kot avtentična osebnost (judovsko poreklo, zanimanja, želja po odhodu v svet): Feliks prepozna podobnost z očetom, po začetni zadržanosti spoznava očetove razloge, zakaj do tedaj ni bil prisoten v njegovem življenju; spoznava, da oče sledi lastni umetniški poti in identiteti kljub negotovi prihodnosti; njegov vpliv na Feliksa v romanu narašča; Feliks o njegovem nenadnem prihodu zapiše, da je s svojim rogovjem (Hirsch – jelen) podrl stene njegovega novega doma; • Skobenski: oba sta prišleka, poliglota in razgledana: ob njem kot odraslem moškem v družini se Feliks opredeljuje do identitete, a Skobenski kasneje izgubi vpliv nanj, saj ga Leonid zaradi svojih mask razočara; Feliksa njegova postava spominja na jelenjo, ampak kasneje ugotavlja, da se samo zdi kot jelen; • kandidat lahko razloži tudi vpliv kake druge književne osebe, npr. Erne (vpliv na Feliksovo spolno dozorevanje in čustvovanje); kandidat lahko predstavitev književne osebe (B1) in pojasnilo vpliva (B2) rešuje povezano; B3 kandidat presoja o vplivu te književne osebe na Feliksovo končno odločitev za odhod, pri čemer izrazi svoje mnenje in ga utemelji na podlagi poznavanja celotnega romana in prej izpeljanih ugotovitev: • menim, da je oče na Feliksovo odločitev za odhod odločilno vplival, saj ... • menim, da Skobenski na Feliksovo končno odločitev za odhod ni vplival, saj ...	– do 6 točk: kompleksna razlaga vpliva književne osebe z najmanj dvema elementoma identitete; – do 3 točke: razlaga vpliva z enim elementom; – do 3 točke: osebno izraženo mnenje o vplivu izbrane književne osebe na Feliksovo končno odločitev in utemeljitev; – do 2 točki: osebno izraženo mnenje in pomanjkljiva utemeljitev ali razpravljanje o vplivu brez izraženega mnenja;
C Primerjati konec romana Čudežni Feliks s koncem poljubnega književnega dela, obravnavanega pri pouku slovenščine, in presoditi, kateri konec je za kandidata prepričljivejši (6 + 4), npr.:	
C1 kandidat primerja konec romana Čudežni Feliks s koncem poljubnega književnega dela, obravnavanega pri pouku slovenščine, pri čemer so ustrezne rešitve tiste, ki jasno izpostavijo smiselna člena primerjave kot npr. odprtost/zaprtoost konca, vpliv odločitve osebe na njeno nadaljnje življenje, razrešitev/ohranitev osrednjega problema, sporočilo; zelo primerna izbira so mdr. Hlapci, Samorastniki, Trpljenje mladega Wertherja, Zločin in kazni, Tujec; primerjava z Velikim Gatsbyjem: • usoda naslovne književne osebe na koncu romana: Gatsby kot napačna žrtev maščevanja umre osamljen, Feliks odide z očetom v svet, nenaklonjen Judom; • odprtost/zaprtoost konca: v Velikem Gatsbyju se vse usode zaključijo, Čudežni Feliks se konča z napovedjo potovanja kot druge, nove zgodbe; • sporočilo: v Velikem Gatsbyju so na koncu bogati še bogatejši in še bolj nedotakljivi, njihove posredne žrtve iz nižjih družbenih slojev ali povzpetniških vrst pa mrtve ali odidejo, denar poganja svet naprej ne glede na posamezne povzpetniške sanjače; konec Čudežnega	– do 6 točk: primerjava, ki vsebuje dva poglobljeno razložena člena; – do 3 točke: primerjava z enim dobro razloženim členom ali predstavitev koncev romanov;

Feliksa lahko sporoča, da je kljub grozečemu preganjanju Judov in negotovosti na prihodnost mogoče gledati z različnih vidikov; C2 osebna opredelitev, kateri zaključek je prepričljivejši, in utemeljitev; presoja prepričljivosti temelji na • spoznavnem (sklicevanje na izkušnje in lastno razumevanje sveta), • etičnem (družbene in osebne vrednote, ki jih romana potrjujeta ali prevprašujeta) in • literarnem vrednotenju (skladnost ali neskladnost zaključka s sporočilom romana kot celote, estetska dovršenost in usklajenost vsebinskih in oblikovnih prvin romana); kandidat lahko nalogo (C1 in C2) rešuje povezano, tako da se o prepričljivosti koncev opredeljuje ob primerjavi koncev.	– do 4 točke: osebna opredelitev za prepričljivejši konec in utemeljitev prepričljivosti, ob dobro izpeljanem spoznavnem ali etičnem vrednotenju mora biti literarno vrednotenje vsaj nakazano; – do 3 točke: prepričljivo izpeljana utemeljitev s spoznavnim ali z etičnim vrednotenjem brez literarnega; – do 2 točki: splošna utemeljitev s spoznavnim ali z etičnim vrednotenjem.

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 600	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

2. Razlagalni/interpretativni esej

A) Vsebina (do 30 točk)

Specifikacijska tabela za ocenjevanje vsebine

Ime testa	Šolski esej, interpretativni	
Čas	SM 2022	
Tema	V svetu blišča in bede	
Naslov	Andrej Hieng: Čudežni Feliks (odlomek)	
Navodila	Pojasnite, kateri dogodki so sprožili pogovor med Feliksom in Hedo. Primerjajte Feliksovo in Hedino telesno in duševno podobo v odlomku. Pojasnite, zakaj je odlomek dramatičen ter kako dramatičnost soustvarjajo jezikovna in slogovna sredstva. Opredelite se do Feliksovega in Hedinega medsebojnega odnosa v odlomku ter komentirajte Hedine besede na koncu odlomka.	
A pojasniti, kateri dogodki so sprožili pogovor med Feliksom in Hedo <i>I., II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat pojasni okoliščine pogovora med Feliksom in Hedo, tako da povzame dogodke, ki so sprožili pogovor. <u>Struktura:</u> nizanje trditev, časovno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> pripovedovanje, (razlaganje).	do 4 točke
primerjati Feliksovo in Hedino telesno in duševno podobo v odlomku <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat primerja Feliksovo in Hedino telesno in duševno podobo v odlomku, tako da poišče podobnosti in razlike. <u>Struktura primerjave:</u> uvodna trditev/teza – 2 do 3 člani primerjave (podobnosti/razlike) – sinteza/sklep. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje z utemeljevanjem.	do 6 točk
B pojasniti, zakaj je odlomek dramatičen <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat pojasni, kako se v odlomku stopnjuje dramatičnost, pri čemer se osredotoča na vsebino odlomka. <u>Struktura:</u> trditev – dokazovanje trditve, vzročno-posledično pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje.	do 4 točke
pojasniti, kako dramatičnost soustvarjajo jezikovna in slogovna sredstva <i>II., III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat pojasni, kako dramatičnost soustvarjajo jezikovna in slogovna sredstva; trditve ponazori z jezikovnimi in slogovnimi sredstvi, in sicer tako, da sredstvo poimenuje, ga navede (citat ali parafrazo) in pojasni njegov učinek, ki vključuje osebni/subjektivni odziv oz. lastno interpretacijo. <u>Struktura:</u> trditev – dokazovanje trditve, vzročno-posledično pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje.	do 6 točk

C opredeliti se do Feliksovega in Hedinega medsebojnega odnosa v odlomku <i>II., III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat predstavi medsebojni odnos, kot se kaže v odlomku, in se do njega opredeli. <u>Struktura</u>: nizanje trditev, naštevalno pomensko razmerje; trditev – utemeljitev. <u>Način razvijanja teme</u>: opisovanje, razlaganje, utemeljevanje.	do 6 točk
komentirati Hedine besede na koncu odlomka <i>II., III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat komentira Hedine besede na koncu odlomka, tako da trditve utemeljuje z vsebinskimi elementi in z različnih vidikov, npr. čustveno, izkušnjsko, literarno, medbesedilno, sociološko, pri čemer izraža osebno mnenje. <u>Struktura</u>: trditev – utemeljevanje trditve. <u>Način razvijanja teme</u>: razlaganje, utemeljevanje.	do 4 točke

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

A Pojasniti, kateri dogodki so sprožili pogovor med Feliksom in Hedo, in primerjati Feliksovo in Hedino telesno in duševno podobo v odlomku (4 + 6), npr.:	
A1 kandidat pojasni dogodke, ki so sprožili pogovor med Feliksom in Hedo, tako da izhaja iz poznavanja vsebine, npr.: – <i>dogodki pred odlomkom</i>: ko se Feliks vrne s popoldanskega sprehoda, zazvoni telefon in Feliksu se predstavi oče; klic iz Bukarešte ves čas prekinjajo motnje, oče pa govori v mešanici jezikov; napove mu, da se bosta srečala, ko bo imel koncert v Zagrebu; Feliks nato intenzivno razmišlja o očetu (zakaj se je oglasil šele zdaj, zakaj se ni poročil z njegovo materjo, ali ima še kaj otrok); – kandidat lahko predstavi še kakšen dogodek, ki je povezan s pogovorom, npr. Feliks spremi Skobenskega, ki potuje v Gradec, na železniško postajo; ko se vrne, ga vznemiri Erna, ki v vrtu pobira gosenice z zelja; pride telefonski monter in v graščini znova dobijo telefon; Feliks se s teto pogovarja o Hedinem šolanju in nevarnosti vojne, sam gre na sprehod, kjer je priča komičnemu dogodku s Cigani; – kandidat lahko piše tudi o dogodkih v povezavi s Hedino zaljubljenostjo v Feliksa (npr. kopanje); – kandidat lahko ugotovi, da več pripetljajev napoveduje očetov klic;	– do 4 točke: kandidat natančno pojasni dogajanje, tako da izpostavi najmanj dva ključna dogodka oz. pripetljaja; – do 2 točki: kandidat skopo pojasni dogajanje;
A2 kandidat primerja Feliksovo in Hedino telesno in duševno podobo v odlomku, tako da navaja podobnosti in razlike, npr.: – <i>telesna podoba</i>: Feliks je blede, kot »pravi utopljenec«, saj ga je očetov klic vznemiril, Heda pa je bolj urejena kot običajno, oblečena je v krilo in svileno bluzo, obuta v salonarje s polovično peto, lase ima spete, saj želi Feliksu ugajati; Heda je natančno opisana (oblačila, obutev, videz), Feliksov videz pa spoznamo iz Hedinih odzivov in pripovedi o očetu, saj pravi, da mu je Feliks podoben; – <i>duševna, čustvena podoba</i>: tako Feliks kot Heda sta vznemirjena, čustveno napeta – Heda zaradi ljubezni do Feliksa, kar mu pokaže tako z darilom (albumom z znamkami) kot s pozornim sodelovanjem v pogovoru, on pa zaradi očetovega telefonskega klica, s čimer se odpre tudi vprašanje njegove judovske identitete in nevarnosti, ki iz tega izvirajo; Feliks zaradi očetovega klica deluje negotovo in zaskrbljeno, Heda pa je odločnejša; osebi nista enako razgledani, Feliks je zelo ponosen na svoje široko znanje, medtem ko je Heda po Feliksovem	– do 6 točk: primerjava z najmanj dvema poglobljeno razloženima členoma; – do 3 točke: primerjava z enim poglobljeno razloženim členom ali samo predstavitev oseb;

mnenju manj razgledana; primerja lahko tudi njun odnos do ljubezni: Heda Feliksu odkrito pokaže ljubezen, Feliksu pa je ob tem neprijetno.	
B Pojasniti, zakaj je odlomek dramatičen ter kako dramatičnost soustvarjajo jezikovna in slogovna sredstva (4 + 6), npr.:	
B1 kandidat na podlagi vsebine odlomka pojasni, zakaj je odlomek dramatičen, npr.: – <i>napetost se stopnjuje</i>: Feliks Hedi pove, da se mu je oglasil do tedaj neznani oče judovskega porekla; Heda Feliksa sprašuje o očetu in ob omembi imena Theo Hirsch se spomni prizorov iz Gradca, ko so tega violinista svetovnega slovesa vrgli iz hotela in mu odpovedali koncert; vrh predstavlja spoznanje, da bi bil zaradi svoje nove, judovske identitete lahko v nevarnosti tudi Feliks in bi moral bežati kot oče; Heda mu izpove ljubezen in obljubi, da bo šla z njim; B2 kandidat pojasni, kako dramatičnost soustvarjajo jezikovna in slogovna sredstva, npr.: – preplet <i>premege in odvisnega govora</i>: premi govor stopnjuje napetost in pripomore k življenju v literarni osebi; – kratke <i>vprašalne povedi</i> (npr. »Kakšnega očeta? Kdaj? Kako?«): presenečenje, osuplost, napetost; – kratke <i>neglagolske povedi in mnogovezje</i> (npr. »Judovskega očeta. Po telefonu, moderno in elegantno in zgoščeno.«): stiska, zmedenost, vznemirjenost; – <i>vzkliki</i> (npr. »Nezakonski, točno!«): čustvena vznemirjenost, negotovost, napetost; – <i>zamolki</i> (»Začelo se je ...«): tesnoba, strah pred preganjanjem; – <i>slabšalnice</i> (»O, bedak! Koštrun! Bacek!«): jeza, za katero se skrivata skrb in tesnoba; – povedi v <i>nemščini</i> (»Die judische Frage ist sozusagen reif.«): približajo dogajalni prostor in protijudovsko razpoloženje; – vpletanje <i>tujejezičnih, pogovornih in ekspresivnih besed in besednih zvez</i>: nazornost, stopnjevanje dramatičnosti, karakterizacija oseb; – Hedino pripovedovanje o srečanju s Hirschem je <i>humorno, slikovito</i>, viden je <i>kontrast</i> med Hedinim načinom pripovedovanja in tragično vsebino; – kandidat lahko prepozna tudi <i>slogovne postopke</i>, npr. na začetku odlomka pripovedovanje in opisovanje, sledi dialog, ki ga prekine nizanje spominskih utrinkov; – kandidat lahko rešuje postavki B1 in B2 povezano.	– do 4 točke: kandidat pojasni dramatičnost odlomka, tako da nakaže stopnjevanje dogajanja oz. preobrate v pogovoru; – do 2 točki: kandidat povzame odlomek s skromnim pojasnilom dramatičnosti; – do 6 točk: kandidat navede najmanj dve slogovni sredstvi, ju ponazori s primerom (dobesedno navajanje ali parafraziranje) in pojasni učinek; – do 3 točke: le navajanje slogovnih sredstev s ponazoritvami brez pojasnjevanja učinka;
C Opredeliti se do Feliksovega in Hedinega medsebojnega odnosa v odlomku ter komentirati Hedine besede na koncu odlomka (6 + 4), npr.:	
C1 kandidat predstavi Feliksov in Hedin medsebojni odnos v odlomku in se do njega opredeli, npr.: – <i>predstavitev odnosa</i>: Heda je zaljubljena in malce vsiljiva, Feliks pa je vzvišen, njena zaljubljenost mu je odveč, do nje je pokroviteljski in posmehljiv ter je miselno usmerjen le v svojo situacijo, medtem ko Heda Feliksa iskreno posluša in je kljub navidezni jezi in osornosti ljubeča; – Menim, da je odnos med Feliksom in Hedo .../Bliži mi je Hedin odnos do Feliksa kot obratno, saj .../Nobenega odnosa ne bi posnemal, saj ...;	– do 6 točk: kandidat poglobljeno predstavi medsebojni odnos in se do njega prepričljivo opredeli; – do 3 točke: kandidat poglobljeno predstavi medsebojni odnos brez opredelitve;

C2 kandidat komentira Hedine besede na koncu odlomka, tako da trditve utemeljuje z vsebinskimi elementi ter osebnim mnenjem, npr.: – Hedine besede povzame in razloži, tako da poudari <i>Hedino ljubezen do Feliksa</i> in odločitev za odhod z njim, čeprav bi bilo to tvegano in nevarno in čeprav Feliks do nje ne goji ljubezenskih čustev; – navaja lahko <i>Hedine značajske lastnosti</i>, ki so razvidne iz njenih besed, npr. pogum, notranja moč, optimizem, plemenitost ...; – trditve utemeljuje z različnih vidikov, npr. z osebnimi izkušnjami, zgodovinskimi, sociološkimi in filozofskimi dejstvi, takratnimi družbenimi okoliščinami ipd.	– do 4 točke: prepričljiv komentar s poglobljeno utemeljitvijo; – do 2 točki: komentar s skromno ali predvidljivo opredelitvijo.

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 600	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

Opozorilo!

- Ocenjevanje nalog z **manj kot 600 besedami**:
  - a) *vsebina*: točke so dodane po točkovniku,
  - b) *jezik*: število možnih točk za jezikovno pravilnost, slog in zgradbo se ustrezno zniža, in sicer:

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
599–450	do 6	do 5	do 5
449–300	do 4	do 4	do 4
pod 300	do 2	do 2	do 2